

หนังสือสำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี

1 ที่ กษ 0404/ว 10 ลว. 25 ม.ค. 2561 เรื่อง แจ้งเวียนหนังสือตอบข้อหารือวิธีปฏิบัติทางบัญชี กรณีสหกรณ์มีขาดทุนสะสม แต่จ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกที่ลาออก

กตส.พิจารณาตามคำสั่งนทส. ที่ 278/2549 ลว. 21 มี.ค.2549 เรื่อง ให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ กำหนดเรื่องการจ่ายคืนค่าหุ้นในกรณีที่ขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ไว้ในข้อบังคับ และ คำแนะนำของนทส. ลว.21 มี.ค.2549 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ขาดทุนสะสม พ.ศ.2549 มีความเห็น ดังนี้

❖ สหกรณ์ที่ไม่ได้กำหนดวิธีการปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้นในกรณีที่ขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ไว้ในข้อบังคับ เมื่อสหกรณ์ขาดทุนสะสมหรือมีแนวโน้มขาดทุนสะสม **ไม่สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นได้จนกว่าจะมีแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ**

❖ สหกรณ์ที่แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของนทส. **เมื่อมียอดขาดทุนสะสมสามารถจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกร้อยกว่ามูลค่าหุ้นได้ตามมูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณได้** โดยการจ่ายเงินคืนค่าหุ้นแก่สมาชิก ให้สหกรณ์เรียกเก็บค่าหุ้นของสมาชิกที่ออกจากสหกรณ์ที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าที่ถือให้ครบตามมูลค่าที่กำหนดในข้อบังคับ และสหกรณ์ต้องคำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชีเพื่อให้เป็นมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นปัจจุบันที่ต้องจ่ายแก่สมาชิกที่ออกจากสหกรณ์

ตัวอย่าง สหกรณ์มีมูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท สมาชิกชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้ว และมูลค่าหุ้นที่คำนวณไว้ในหมายเหตุฯ หุ้นละ 4.00 บาท สหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับแล้ว **สมาชิกได้รับอนุมัติให้ลาออก** จะบันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	ทุนเรือนหุ้น	10.00	
	เครดิต		
	ขาดทุนสะสม		6.00
	เงินสด/เงินฝากธนาคาร		4.00

กรณีจ่ายเงินค่าหุ้นแก่สมาชิกที่ลาออกเต็มจำนวนมูลค่าหุ้นเกินกว่าที่ระบุมูลค่าต่อหุ้นไว้ในหมายเหตุฯ จะบันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	เงินรอเรียกคืน	xxxx	
	เครดิต		
	ขาดทุนสะสม		xxxx

การแสดงรายการในงบการเงิน ให้นำส่วนต่างไปแสดงหักจากยอดบัญชีขาดทุนสะสม ดังนี้

ขาดทุนสะสม		
ยอดยกมา		(xx)
บวก	ขาดทุนสุทธิ (ถ้ามี)	(xx)
หัก	กำไรสุทธิประจำปี (ถ้ามี)	xx
หัก	ส่วนต่างมูลค่าหุ้นของสมาชิกที่ลาออก	6.00
		xxxx

ทั้งนี้ ให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์แจ้งข้อสังเกตให้รอง นทส.พิจารณาให้สหกรณ์แก้ไขเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง นทส.ที่ 278/2549

๒ ที่ กษ 0404/ว 17 ลว. 6 ก.พ. 2561 เรื่อง ขอส่งสำเนาแนวทางในการปฏิบัติทางบัญชี กรณีสหกรณ์มีการดำเนินธุรกรรมทางการเงินระหว่างกันกับสหกรณ์อื่น (อ้างถึง นส.ที่ กษ 0404/ว 11 ลว.29 ม.ค.2561)

กตส.พิจารณาแล้วเห็นว่าให้สหกรณ์มีการติดตามสถานะทางการเงินของสหกรณ์อื่นที่ดำเนินธุรกรรมทางการเงินระหว่างกันเป็นระยะ โดยเฉพาะก่อนวันสิ้นปีทางบัญชี กรณีเกิดสถานการณ์บ่งชี้ว่าสถานะทางการเงินของสหกรณ์ที่มีการดำเนินธุรกรรมทางการเงินระหว่างกัน อาจส่งผลกระทบต่อทำให้สหกรณ์ไม่สามารถถอนคืนเงินฝาก/เงินลงทุน/ทุนเรือนหุ้น หรือไม่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้ (สถานการณ์ที่มีข้อบ่งชี้ว่าอาจมีความเสี่ยงและ/หรือความเสียหายทางการเงิน : มีส่วนขาดแห่งทุน / ถูก นทส.สั่งเลิกหรืออยู่ในระหว่างการชำระบัญชี / ขาดสภาพคล่องทางการเงิน) และเพื่อให้งบการเงินของสหกรณ์เชื่อถือได้โดยแสดงข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง

วิธีปฏิบัติทางบัญชี :

- ❖ ให้สหกรณ์พิจารณาการตั้งค่าเผื่อการด้อยคุณภาพของสินทรัพย์ให้เพียงพอ ตามหลักความระมัดระวัง ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชี ของสหกรณ์ พ.ศ.2560
- ❖ โดยตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเต็มจำนวนหลังหักหลักประกันที่ประเมินราคาโดยราชการ และรับรู้ผลขาดทุนจากการที่ราคามูลค่าหุ้นของสหกรณ์ลดลง
- ❖ เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินให้เพียงพอ

๓ ที่ กษ 0404/ว 338 ลว.12 ก.พ. 2561 เรื่อง แจ้งเวียนหนังสือตอบข้อหารือแนวทางปฏิบัติ
ในการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์มีขาดทุนสะสม

(กตส.หารือนทส.ถึงแนวทางปฏิบัติกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมและมีมูลค่าหุ้นที่คำนวณได้น้อยกว่า
มูลค่าหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ซึ่งสหกรณ์ไม่ได้แก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับการจ่ายคืนค่าหุ้นให้เป็นไป
ตามคำสั่งนทส. ที่ 278/2549 ลว. 21 มี.ค.2549 หากสหกรณ์ไม่สามารถเรียกเงินคืนจากสมาชิกที่
ลาออกได้ ควรจะดำเนินการอย่างไร)

กตส.พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำสั่งนทส.ที่ 278/2549 ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ชัดเจน กรณี
สหกรณ์ขาดทุนสะสมไม่สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นให้แก่สมาชิกได้ จนกว่าจะมีการแก้ไขข้อบังคับ
ดังนั้น **หากสหกรณ์ยังไม่แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งนทส. สหกรณ์นั้นย่อม
ไม่สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกได้** หากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้จ่ายคืนค่าหุ้น
ให้แก่สมาชิกที่ลาออกเต็มจำนวนมูลค่าหุ้นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ จึงเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งนทส.
ประกอบกับข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง **คณะกรรมการฯ จะต้องร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดขึ้นกับ
สหกรณ์ตามมาตรา 76 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์** ที่กำหนดให้ผู้แทนของนิติบุคคล
ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

๔ ที่ กษ 0404/ว 25 ลว. 13 ก.พ. 2561 เรื่อง แนวปฏิบัติการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์
ที่สอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน

กตส.กำหนดแนวปฏิบัติการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ที่จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
แบ่งออกเป็น 3 กิจกรรม คือ

❖ **กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนและความเสี่ยง ทุกสหกรณ์ โดยดำเนินการดังนี้ :**

- กำหนดแผนการวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนและความเสี่ยง ในระบบ Cad_Plan
- วิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนและความเสี่ยง เพื่อทราบแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน
และความเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาดทางการเงินการบัญชี
- วิเคราะห์ข้อมูลอื่นเพิ่มเติม
 - ◆ รายงานการสอบบัญชี (ระหว่างปี/ประจำปี)
 - ◆ งบการเงินและกระดาษทำการของปีบัญชีล่าสุด
 - ◆ รายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน
- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและความเสี่ยงของสหกรณ์ บันทึกวันที่สรุปผลการ
วิเคราะห์ในระบบ Intranet

❖ **กิจกรรมที่ 2 ตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ ณ ที่ทำการสหกรณ์**

- ➡ สก.ที่มีสินทรัพย์ตั้งแต่ 5,000 ล้านบาทขึ้นไป เข้าตรวจสอบทุกสหกรณ์
- ➡ สก.ที่มีสินทรัพย์ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท เข้าตรวจสอบเฉพาะสหกรณ์ที่มีความ
เสี่ยงตามผลการวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนและความเสี่ยงจาก
กิจกรรมที่ 1 หรือมีข้อสังเกตจากรายงานผลการตรวจสอบบัญชีระหว่างปี
ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าอาจเกิดความเสียหายทางการเงินการบัญชี

โดยดำเนินการดังนี้ :

- วางแผนการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์
 - ◆ จัดทำแผนการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ โดยระบุประเด็น/เรื่อง/
รายการที่มีความเสี่ยง วัตถุประสงค์การตรวจสอบ และขอบเขตการตรวจสอบ
 - ◆ เสนอแผนการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ต่อหัวหน้า สตส. พิจารณา
ให้ความเห็นชอบก่อนเข้าตรวจสอบ
 - ◆ บันทึกการวางแผนในระบบ Cad_Plan
- จัดทำหนังสือแจ้งกำหนดการเข้าตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีให้สหกรณ์
- เข้าปฏิบัติงานตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ ณ ที่ทำการสหกรณ์
 - ◆ ตามแผนที่กำหนดไว้
 - ◆ กรณีที่มีข้อร้องเรียน/มีข่าว

- จัดทำรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ตามแบบที่ กตส. กำหนด
 - ◆ การรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์
 - ตามแผนที่ได้กำหนดไว้ เป็นการรายงานเพื่อเสนอผลการตรวจสอบและข้อสังเกตที่ตรวจพบ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์
 - กรณีที่มีข้อร้องเรียน/ข่าว เป็นการรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง
 - ◆ เสนอรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ต่อหัวหน้า สตส.
 - ◆ บันทึกรายงานผลการเข้าตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ในระบบ Intranet
- แจ้งผลการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีตามแบบที่ กตส. กำหนด
 - ◆ จัดทำหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์ให้ประธานกรรมการทราบ ทั้งกรณีพบข้อสังเกต/ไม่พบข้อสังเกต พร้อมสำเนาให้ สตท. ทราบด้วย
 - ◆ จัดทำหนังสือแจ้งผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ในกรณีที่พบข้อสังเกต (ทั้งนี้ การรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบไปยังรอง นทส. ให้ปฏิบัติตามที่ กตส.กำหนด)
 - ◆ บันทึกข้อสังเกตในระบบ Intranet (CAD_REMARK)
 - ◆ กรณีสหกรณ์ยังไม่มีดำเนินการแก้ไขข้อสังเกต หากเป็นเรื่องที่มีสาระสำคัญ ให้รายงาน กตส.ทราบ เพื่อที่ กตส.จะได้รายงาน นทส. ดำเนินการต่อไป

❖ **กิจกรรมที่ 3 ตรวจสอบสหกรณ์ที่มีข้อร้องเรียน/มีข่าว** โดยเข้าตรวจสอบทันทีที่ได้ทราบข้อร้องเรียน/มีข่าว

๕ ที่ กษ 0404/ว 31 ลว. 16 ก.พ. 2561 เรื่อง แจ้งเวียนประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง คำนิยามวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ และระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืม

➤ ประกาศ นทส. ลว.8 ก.พ.2561 เรื่อง คำนิยามวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ (ยกเลิกประกาศ นทส. ลว.19 พ.ย.2547) เพื่อให้การกู้ยืมเงินหรือการค้ำประกันจำกัด อยู่ภายในวงเงินที่ นทส.เห็นชอบตามมาตรา 47 และ 105 แห่งพรบ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 และป้องกันความเสี่ยงในการก่อหนี้โดยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น

➡ วงเงินที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ หมายถึง วงเงินที่สหกรณ์จะสามารถก่อ หนี้ภาระผูกพันได้ในภายหน้า ซึ่งจำกัดสำหรับรอบปีทางบัญชีหนึ่ง ๆ ตามที่นทส. ให้ความเห็นชอบตามมาตรา 47 แห่ง พรบ.สหกรณ์ พ.ศ.2542

➡ วงเงินและจำนวนเงินที่สหกรณ์ได้ก่อหนี้ภาระผูกพันแล้ว ประกอบด้วย

- ❖ วงเงินการกู้ยืมรวมของทุกสัญญาที่มีพันธะผูกพันที่จะเกิดขึ้นภายในหน้า Ex.สัญญาเงินกู้ที่ระบุงการจ่ายเงินกู้หลายงวด วงเงินเบิกเกินบัญชี เป็นต้น
- ❖ จำนวนเงินกู้คงเหลือของทุกสัญญาที่ระบุงเงื่อนไขให้สหกรณ์รับเงินกู้ เพียงงวดเดียวหรือครั้งเดียว
- ❖ จำนวนเงินที่ระบุงในตัวสัญญาใช้เงินเพื่อการค้ำประกันการกู้ยืมหรือการ ค้ำประกันอื่น ซึ่งสหกรณ์เป็นผู้ออกและยังไม่ได้ชำระเงินตามที่ระบุงใน ตัวสัญญาใช้เงิน
- ❖ จำนวนเงินที่รับฝากจากสหกรณ์อื่น แต่ทั้งนี้ ไม่นับรวมจำนวนเงินที่ ชุมชุมสหกรณ์รับฝากจากสหกรณ์สมาชิก

➡ วงเงินและจำนวนเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันคงเหลือ หมายถึง วงเงินที่ นทส. เห็นชอบหักด้วยวงเงินและจำนวนเงินที่สหกรณ์ได้ก่อหนี้ภาระผูกพันแล้ว

➤ ระเบียบนทส.ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมหรือการ ค้ำประกันของสหกรณ์ พ.ศ.2561 (ยกเลิกประกาศ นทส. ลว.11 มี.ค.2548 และ หนังสือ กสส.ที่ กษ 1115/9917 ลว. 30 ก.ย.2557) เพื่อให้สก.มีความมั่นคงทาง การเงินและเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

➡ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ กับการให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกัน สำหรับสหกรณ์ที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ 31 มีนาคม 61 เป็นต้นไป

➡ วงเงินการกู้ยืม หมายถึง วงเงินที่สหกรณ์จะสามารถก่อหนี้ภาระผูกพันได้ใน ภายหน้า ซึ่งจำกัดสำหรับรอบปีทางบัญชีหนึ่ง ๆ ตามที่นทส. ให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 47 แห่ง พรบ.สหกรณ์ พ.ศ.2542

๑ การพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืม จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

❖ สหกรณ์ทุกประเภทที่จดทะเบียนจัดตั้งใหม่ ไม่เกิน 3 ปี

★ วงเงินการกู้ยืมจะต้องเป็นไปตามแผนการจัดหาเงินทุนที่กำหนดไว้ตามแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งที่ยื่นขอจดทะเบียนสหกรณ์ต่ออทส. (หากไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดได้ ต้องแจ้งให้สก.จัดประชุมใหญ่เพื่อทบทวนหรือปรับปรุงแผนฯ ภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร และการพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมจะพิจารณาจากความเป็นไปได้ในการจัดหาเงินทุน)

❖ หลักเกณฑ์การพิจารณาทั่วไปสำหรับสหกรณ์แต่ละประเภท

★ พิจารณาจากทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้วร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์ตามงบทดลอง ณ วันสิ้นเดือนสุดท้ายก่อนวันประชุมใหญ่ (กรณีมีผลขาดทุนสะสมตามงบการเงินปีปัจจุบัน ให้พิจารณาจากทุนเรือนหุ้นหลังหักขาดทุนสะสมแล้ว กรณีมีผลขาดทุนสะสมเกินกึ่งของทุนเรือนหุ้น จะต้องเสนอแผนฟื้นฟูการดำเนินงานของสก.ให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาเห็นชอบด้วย และในการพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืม ให้พิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดหาเงินทุนเพื่อดำเนินงานตามแผนฟื้นฟู แต่ต้องไม่เกินกว่าหลักเกณฑ์ในข้อถัดไป หรือเท่ากับที่สก.ก่อนนี้ภาระผูกพันไว้แล้ว)

★ กำหนดค่าสัมประสิทธิ์ในการคำนวณวงเงินการกู้ยืมของสหกรณ์แยกตามประเภทของสหกรณ์ ดังนี้

- ออมทรัพย์และเครดิตยูเนียน ไม่เกิน 1.5 เท่าของทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์
- ร้านค้า ไม่เกิน 10 เท่าของทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์
- การเกษตร/ประมง/นิคม/บริการ ไม่เกิน 5 เท่าของทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรองของสหกรณ์

❖ สหกรณ์ที่ขอความเห็นชอบเกินกว่าหลักเกณฑ์การพิจารณาทั่วไป กระทำได้เฉพาะกรณีที่สก.จะเข้าร่วมโครงการตามนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

★ หากโครงการตามนโยบายของรัฐบาลกำหนดให้ต้องขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ หรือสก.สามารถจัดประชุมใหญ่เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาเห็นชอบการกำหนดวงเงินการกู้ยืมได้ ให้สามารถขยายวงเงินการกู้ยืมเกินกว่าหลักเกณฑ์การพิจารณาทั่วไปได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมในการร่วมโครงการตามระยะเวลาที่รัฐกำหนดเท่านั้น ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินที่เพิ่มเติม

จะเป็นการชั่วคราว ซึ่งเมื่อสก.ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นตามโครงการนั้น ๆ แล้ว จะต้องถือใช้วงเงินการกู้ยืมตามหลักเกณฑ์การพิจารณาทั่วไปต่อไป

- ★ หากที่ประชุมใหญ่ของสก.ได้เห็นชอบกำหนดวงเงินการกู้ยืมและนทส.ให้ความเห็นชอบไว้ก่อนแล้ว ให้คณะกรรมการฯ ที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการชี้แจงเหตุผลความจำเป็นและแผนงานในการดำเนินการตามโครงการเสนอขอความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมเพิ่มเติมต่อนทส. และในการพิจารณาให้ความเห็นชอบสามารถพิจารณาขยายวงเงินการกู้ยืมให้แก่สก.เพิ่มเติมเป็นการชั่วคราวได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งเมื่อสก.ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นตามโครงการนั้น ๆ แล้ว จะต้องถือใช้วงเงินการกู้ยืมตามหลักเกณฑ์การพิจารณาทั่วไปต่อไป

❖ สหกรณ์ที่มีส่วนขาดแห่งทุน

- ★ สหกรณ์ที่มีผลขาดทุนสะสมตามงบการเงินปีปัจจุบันเกินกว่าจำนวนทุนเรือนหุ้น จะต้องเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เห็นชอบแผนฟื้นฟูการดำเนินงานของสหกรณ์ประกอบการกำหนดวงเงินการกู้ยืมด้วย และในการพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมต้องไม่เกินวงเงินที่สหกรณ์กำหนดไว้แล้ว

➔ **วิธีปฏิบัติ** ให้คณะกรรมการดำเนินการนำเสนอวาระการกำหนดวงเงินการกู้ยืมของสหกรณ์ให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณา เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติให้ความเห็นชอบแล้ว ให้สหกรณ์ยื่นเสนอขอความเห็นชอบต่อนทส.ภายใน 30 วัน นับแต่วันประชุมใหญ่

➔ เอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขอความเห็นชอบกำหนดวงเงินการกู้ยืม

- ❖ หนังสือขอความเห็นชอบกำหนดวงเงินการกู้ยืมของสหกรณ์ที่เสนอนทส.
- ❖ สำเนารายงานการประชุมใหญ่ ครั้งที่มติดีให้ความเห็นชอบกำหนดวงเงินกู้ยืม
- ❖ งบการเงินประจำปีของปีทางบัญชีปีปัจจุบันซึ่งผ่านการตรวจสอบและแสดงความเห็นจากผู้สอบบัญชีแล้ว หรือรายงานประจำปี และงบทดลอง ณ วันสิ้นเดือนสุดท้ายก่อนวันประชุมใหญ่ ยกเว้นสก.ที่จดทะเบียนจัดตั้งใหม่ในปีแรกให้ใช้เฉพาะงบทดลอง ณ วันสิ้นเดือนสุดท้ายก่อนวันประชุมใหญ่
- ❖ เอกสารประกอบการพิจารณาที่เกี่ยวข้องในแต่ละกรณี ดังนี้
 - ★ สหกรณ์จดทะเบียนจัดตั้งใหม่ ให้ยื่นแผนการจัดหาเงินทุนมาดำเนินงานที่กำหนดไว้ตามแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง
 - ★ สหกรณ์ที่จะเข้าร่วมโครงการนโยบายของรัฐบาล ให้แนบสำเนารายงานการประชุมใหญ่หรือรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการครั้งที่มติดีอนุมัติให้กำหนดวงเงินการกู้ยืมเกินกว่าหลักเกณฑ์การพิจารณาทั่วไป พร้อมด้วยโครงการที่จะเข้าร่วม

➡ เมื่อ นทส.ให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมของสหกรณ์แล้ว คณะกรรมการ
ดำเนินการจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสก.และแผนการ
ดำเนินงานที่กำหนด และจะต้องรายงานขอความเห็นชอบกำหนดวงเงินการกู้ยืมต่อ
นทส.ทุกปี ทั้งนี้ในระหว่างที่ยังไม่มีการประชุมใหญ่ให้สก.สามารถถือใช้วงเงินการ
กู้ยืมในปีก่อนไปพลาง แต่ต้องไม่เกิน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์

➡ นับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

❖ ให้สก.ถือใช้วงเงินการกู้ยืมเดิมที่ได้รับความเห็นชอบไว้แล้ว จนกว่า
จะมีการขอความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมให้เป็นไปตามระเบียบนี้

❖ สก.ที่ได้รับความเห็นชอบให้กำหนดวงเงินการกู้ยืมเกินกว่าหลักเกณฑ์
การพิจารณาทั่วไปไว้ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือใช้วงเงินการกู้ยืม
เกินกว่าหลักเกณฑ์ได้เฉพาะส่วนที่ก่อนนี้ภาระผูกพันไว้แล้ว และห้าม
ก่อนนี้ภาระผูกพันเพิ่มเติมจนกว่าจะปรับลดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
ที่กำหนดในระเบียบนี้

๖ ที่ กษ 0404/ว 33 ลว. 16 ก.พ.2561 เรื่อง ขอชักซ้อมการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ที่มีสินทรัพย์ตั้งแต่ 5,000 ล้านบาทขึ้นไป สามารถจัดทำและเปิดเผยรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

กตส. ได้กำหนดตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี 2561 โดยสำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีได้รับมอบหมายให้เป็นผู้กำกับดูแลตัวชี้วัดนี้ และผู้รับผิดชอบพร้อมคือ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1 -10 เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน จึงขอชักซ้อมการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด โดยให้เริ่มจัดเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม 2561 ซึ่งจะเป็นรายการย่อๆ ของเดือนกุมภาพันธ์ 2561 โดยให้ สตส.จัดส่งรายงานการเปิดเผยรายการย่อๆ ตามแบบที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ มายัง สตท.ภายในวันที่ 25 ของทุกเดือน พร้อมทั้งติดตามสหกรณ์ที่ไม่ส่งรายการย่อๆ ตามกำหนด เพื่อ สตท.จะได้รวบรวมข้อมูลส่ง สมช. ต่อไป

๗ ที่ กษ 0404/ว 34 ลว. 16 ก.พ.2561 เรื่อง การเปลี่ยนรูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชี
กรณีสหกรณ์ที่ชำระบัญชี

กตส. ได้ปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชี กรณีสหกรณ์ที่ชำระบัญชี โดยปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนในรายงานของผู้สอบบัญชีให้เป็นไปตามรูปแบบของสภาวิชาชีพบัญชี ฯ เพื่อให้การปฏิบัติงานสอบบัญชีเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงเห็นสมควรให้ปฏิบัติดังนี้

➤ ยกเลิกเฉพาะรูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชี กรณีสหกรณ์ที่ชำระบัญชีในคู่มือการจัดทำรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ (กุมภาพันธ์ 2557)

➤ ให้ผู้สอบบัญชีถือปฏิบัติตามรูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชี กรณีสหกรณ์ที่ชำระบัญชีตามรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงใหม่

➤ การปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ที่ชำระบัญชีในส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้ถือปฏิบัติตามคำแนะนำในการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์ที่ชำระบัญชีตามพรบ.สหกรณ์ 2542 (มิ.ย.2549)

➤ อนุโลมให้ใช้รูปแบบรายงานของผู้สอบบัญชีใหม่กับกรณีกลุ่มเกษตรกรที่ชำระบัญชีด้วย

๘ ที่ กษ 0404/ว 35 ลว. 16 ก.พ.2561 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ กรณีผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินที่แตกต่างจากแบบไม่มีเงื่อนไข (อ้างถึงหนังสือที่ กษ 0404/ว.29 ลว. 16 ก.พ.61 ซึ่งได้แจ้งเวียนหนังสือ กสส.ที่ กษ 1115/1076-7 ลว. 9 ก.พ.61) โดยให้ยกเลิกหนังสือ กสส.ข้างต้นให้ใช้หนังสือ กสส.ที่ กษ 1115/1311-2 ลว.16 ก.พ.61 แทน) เนื่องจากหนังสือที่อ้างถึงมีข้อผิดพลาดในการจัดพิมพ์

นทส.ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินของสหกรณ์ที่แตกต่างจากแบบไม่มีเงื่อนไข ให้ถือเป็นกรณีคณะกรรมการดำเนินการกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการหรือฐานะการเงิน ตามรายงานของผู้สอบบัญชีตามความมาตรา 22 วรรคหนึ่ง แห่งพรบ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 ซึ่ง รองนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับมอบอำนาจจะต้องสั่งการให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อสังเกตของผู้สอบบัญชีให้แล้วเสร็จตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งให้ระงับการนำงบการเงินที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องไปใช้ในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือเสนอให้ที่ประชุมใหญ่รับรอง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 22(1) หรือ (2) หากพบว่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์ขาดทุนก็ไม่สามารถจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามมาตรา 60 ได้

๑) ที่ กษ 0404/ว 44 ลว. 26 ก.พ.2561 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานสอบบัญชีสหกรณ์ โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน

(ยกเลิกหนังสือ กตส.ที่ กษ 0404/ว 22 ลว. 19 ก.พ. 2557 เรื่อง แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับ รายงานการสอบบัญชี และงบการเงินของสหกรณ์ที่ได้รับจากผู้สอบบัญชีภาคเอกชน) เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงานสอบบัญชี

แนวทางปฏิบัติของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ :

➤ การรับรายงานการสอบบัญชี งบการเงินและกระดาษทำการ

➡ มอบหมายผู้รับผิดชอบในการรับรายงานการสอบบัญชี งบการเงินและกระดาษทำการที่สอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และส่งสำเนารายงานการสอบบัญชี และงบการเงินของสหกรณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นลายลักษณ์อักษร

➡ รับรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบ (ถ้ามี) จากผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ให้พิจารณาถ่วงถ่วง หากเห็นว่าเป็นข้อสังเกตที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ ควรแจ้งให้สหกรณ์ทราบเพื่อให้สหกรณ์แก้ไข โดยให้ดำเนินการดังนี้ :

❖ แจ้งข้อสังเกตเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานกรรมการสหกรณ์ทันทีที่ได้รับรายงาน

❖ รายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อรองนายทะเบียนสหกรณ์ในพื้นที่

❖ รายงานต่อ อตส. ผ่านระบบ Intranet

➡ การรับผลงานสอบบัญชีประจำปีของผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ซึ่งประกอบด้วย รายงานการสอบบัญชี งบการเงินและกระดาษทำการ ที่จะส่งภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงิน (ถือวันที่ประทับตราไปรษณีย์เป็นสำคัญ) ให้ปฏิบัติดังนี้ :

❖ บันทึกรับวันที่ได้รับผลงานสอบบัญชีในระบบสารบรรณของ สตส. หากได้รับตรงกับวันหยุดราชการให้บันทึกรับในวันที่เปิดทำการวันแรก และควรเก็บซองไปรษณีย์ไว้ในเล่มกระดาษทำการด้วย เพื่อเป็นหลักฐานการส่งของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนและป้องกันข้อโต้แย้งในภายหลัง

❖ บันทึกรับวันที่รับรายงานการสอบบัญชี งบการเงินและกระดาษทำการในระบบ Cad_Audit_Ca เมนูการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี เมนูย่อย บันทึกความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน RB1 โดยใช้วันที่เดียวกับวันที่บันทึกรับในระบบสารบรรณของ สตส.

❖ สอบทานรายงานการสอบบัญชี งบการเงินและกระดาษทำการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติงานการตรวจสอบมาตรฐานการบัญชีสหกรณ์

❖ บันทึกรับวันที่ส่งสำเนารายงานการสอบบัญชีและงบการเงินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบ Cad_Audit_Ca เมนูการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี เมนูย่อย บันทึกความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน RB1 โดยใช้วันที่หัวหน้า สตส.ลงลายมือชื่อ

- ❖ จัดทำหนังสือถึงผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อแจ้งการได้รับผลงานการสอบบัญชีภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับผลงานการสอบบัญชี
- ❖ จัดทำหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ผวจ/สตท/สมช) เพื่อแจ้งการได้รับผลงานการสอบบัญชีภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับผลงานการสอบบัญชี
- ❖ กรณีสตส.พบว่าผู้สอบบัญชีไม่ส่งผลงานการสอบบัญชีตามระยะเวลาที่กตส.กำหนด ให้แจ้ง สมช.โดยเร็วเพื่อติดตามต่อไป

➤ **การคัดสำเนารายงานการสอบบัญชี งบการเงินและกระดาษทำการ**

➡ กรณีผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์จะขอคัดสำเนากระดาษทำการของสหกรณ์ปีก่อน ให้สตส.ดำเนินการ ดังนี้ :

- ❖ ให้ผู้สอบบัญชี/ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้สอบบัญชี กรอกแบบคำขอข้อมูลข่าวสารตามแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมกับแนบเอกสารดังนี้ :
 - สำเนาบัตรประชาชนของผู้สอบบัญชี
 - สำเนาคำสั่งแต่งตั้งเป็นผู้สอบบัญชี
 - หนังสือมอบอำนาจ และสำเนาบัตรประชาชนของผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้สอบบัญชี กรณีผู้สอบบัญชีมอบอำนาจให้ผู้อื่นรับแทน
- ❖ เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบคำสั่งแต่งตั้งผู้สอบบัญชีและตรวจสอบข้อมูลการรับกระดาษทำการของผู้สอบบัญชีปีก่อนว่าสตส.ได้รับเรียบร้อยแล้ว รวมทั้งตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารประกอบแบบคำขอข้อมูลข่าวสาร
- ❖ เจ้าหน้าที่นำเอกสารเสนอหัวหน้า สตส. เพื่อพิจารณาอนุญาตให้ข้อมูล
- ❖ เจ้าหน้าที่คัดเลือกข้อมูลของผู้สอบบัญชีต้องการจากแฟ้มกระดาษทำการของสหกรณ์ โดยพิจารณา ดังนี้ :
 - ข้อมูลที่สามารถคัดสำเนาได้ คือ
 - ★ รายงานการสอบบัญชี
 - ★ งบการเงิน
 - ★ กระดาษทำการ
 - ข้อมูลที่ไม่สามารถคัดสำเนาได้ คือ
 - ★ เอกสารเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง
 - ★ แผนการสอบบัญชีโดยรวม
 - ★ แนวการสอบบัญชี
 - ★ การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน
 - ★ หนังสือถึงผู้สอบบัญชี/ประธานกรรมการ
- ❖ ค่าธรรมเนียมการถ่ายเอกสารแผ่นละ 1 บาท พร้อมออกใบเสร็จรับเงิน “ค่าธรรมเนียมการทำสำเนาเอกสาร” ให้ผู้สอบบัญชี/ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้สอบบัญชี และนำเงินส่งคลังจังหวัดเป็นรายได้แผ่นดินต่อไป

10 การอ้างอิงระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ในการรายงานข้อตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชี

สืบเนื่องจากการรายงานข้อตรวจพบด้านการเงินการบัญชีของกลุ่มเกษตรกร เดิม ผสบ.อ้างอิงระเบียบนทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2542 ซึ่งถือใช้ตามระเบียบ นทส.ว่าด้วยมาตรฐานการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2553 ที่อนุโลมบังคับใช้ระเบียบดังกล่าวกับกลุ่มเกษตรกรด้วย

เมื่อระเบียบนทส.ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2560 ถือใช้ ได้ยกเลิก

- ระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2542
- ระเบียบ นทส. ว่าด้วยมาตรฐานการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2553
- ระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ (ฉบับที่2) พ.ศ.2555

ดังนั้น การรายงานข้อตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีของกลุ่มเกษตรกร หากจะอ้างอิงระเบียบให้อ้างอิงระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของกลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2533 และพระราชกฤษฎีกากลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2547 โดยให้อ้างได้เฉพาะเรื่องที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ หรือ พรก. (ซึ่งไม่ได้กำหนดในเรื่องการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันไว้เหมือนกับในระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์) หาก ผสบ.จะแจ้งให้กลุ่มเกษตรกรจัดทำบัญชี/เอกสารประกอบรายการทางการเงินให้เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน สามารถแจ้งได้โดยไม่ต้องอ้างอิงระเบียบฯ แต่ให้อ้างถึงระบบการควบคุมภายในที่ดี หรือป้องกันความเสียหาย เป็นต้น

11.หนังสือที่ กษ 0404/ว 54 ลว. 22 มี.ค.2561 เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีกรณีสหกรณ์นำเงินไปลงทุนในสหกรณ์อื่น

(ยกเลิกหนังสือ กตส.ที่ กษ 0404/ว 11 ลว. 29 ม.ค. 2561 เรื่อง กำหนดแนวทางในการปฏิบัติทางการบัญชีกรณีสหกรณ์มีการดำเนินธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องระหว่างกันกับสหกรณ์ ให้ใช้หนังสือ กตส.ที่ กษ 0404/ว 53 ลว. 22 มี.ค.2561 แทน) เนื่องจากมีความเข้าใจไม่ตรงกันกับการปฏิบัติทางบัญชี จึงได้กำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีใหม่ ดังนี้ :

➤ กรณีสหกรณ์นำเงินไปลงทุนในหุ้นสหกรณ์ แล้วปรากฏว่ามูลค่าหุ้นของสหกรณ์ที่นำเงินไปลงทุนลดลงต่ำกว่ามูลค่าที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์นั้น หรือลดลงจนกระทั่งมูลค่าหุ้นติดลบ ให้รับรู้ผลขาดทุนเท่ากับจำนวนมูลค่าที่ลดลง และบันทึกบัญชีดังนี้ :

เดบิต	ผลขาดทุนจากการปรับมูลค่าหุ้นสหกรณ์	xxx
เครดิต	ค่าเผื่อการปรับมูลค่าหุ้นสหกรณ์	xxx

ตัวอย่าง 1 สหกรณ์ ก. นำเงินไปลงทุนในหุ้นสหกรณ์ ข. จำนวน 100 หุ้น @ 10.00 บาท เป็นเงิน 1,000.00 บาท ณ วันสิ้นปีทางบัญชี สหกรณ์ ข. มีขาดทุนสะสม และมีหมายเหตุประกอบงบการเงินระบุว่า หากสมาชิกจะถอนค่าหุ้นคืน มูลค่าหุ้นลดลงเหลือเท่ากับ 5.00 บาทต่อหุ้น จะบันทึกบัญชีดังนี้ :

เดบิต	ผลขาดทุนจากการปรับมูลค่าหุ้นสหกรณ์	500.00
เครดิต	ค่าเผื่อการปรับมูลค่าหุ้นสหกรณ์	500.00

ตัวอย่าง 2 สหกรณ์ A. นำเงินไปลงทุนในหุ้นสหกรณ์ B จำนวน 100 หุ้น @ 10.00 บาท เป็นเงิน 1,000.00 บาท ณ วันสิ้นปีทางบัญชี สหกรณ์ B มีส่วนขาดแห่งทุน และคำนวณมูลค่าต่อหุ้นใหม่ หากสมาชิกจะถอนค่าหุ้นคืน มูลค่าหุ้นลดลงเหลือเท่ากับ (20.00) บาทต่อหุ้น จะบันทึกบัญชีดังนี้ :

เดบิต	ผลขาดทุนจากการปรับมูลค่าหุ้นสหกรณ์	1,000.00
เครดิต	ค่าเผื่อการปรับมูลค่าหุ้นสหกรณ์	1,000.00

*****ทั้งนี้ สหกรณ์ผู้ลงทุนในหุ้นสหกรณ์อื่นรับรู้ผลขาดทุนจากการปรับมูลค่าหุ้นสหกรณ์ได้ไม่เกินจำนวนมูลค่าหุ้นที่สหกรณ์ถือไว้*****

อนึ่ง กรณีงบการเงินของสหกรณ์ที่ออกหุ้นแสดงผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิ แต่ผลส.บ.แสดงความเห็นต่องบการเงินแตกต่างจากแบบไม่มีเงื่อนไข ทำให้ผลการดำเนินงานของสหกรณ์จากกำไรสุทธิเปลี่ยนเป็นขาดทุนสุทธิ และมีผลกระทบต่อส่วนทุนของสหกรณ์ ให้สหกรณ์เปิดเผยหมายเหตุประกอบงบการเงินภายใต้หัวข้อเงินลงทุนเกี่ยวกับรายละเอียดข้อมูลในงบการเงินและการแสดงความเห็นของผลส.บ.ต่องบการเงินของสหกรณ์ผู้ออกหุ้นด้วย

➤ กรณีเงินฝากสหกรณ์อื่น พิจารณาแยกเป็น 2 กรณี

➡ กรณีสหกรณ์ผู้ฝากประสงค์จะถอนคืนเงินฝาก แต่สหกรณ์ผู้รับฝากไม่สามารถจ่ายคืนเงินฝากได้ ให้สหกรณ์ผู้ฝากรับรู้ค่าเสียหายจากเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญเต็มจำนวนที่ไม่สามารถถอนคืนได้ และบันทึกบัญชีดังนี้ :

เดบิต ค่าเสียหายเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ xxx

เครดิต ค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ xxx

***ทั้งนี้ ให้เปิดเผยหมายเหตุประกอบงบการเงินภายใต้หัวข้อเงินฝากสหกรณ์
ด้วยว่าสหกรณ์ถอนเงินฝาก (ระบุชื่อ) คืนไม่ได้เป็นจำนวนเงิน.....บาท***

➡ กรณีสหกรณ์ผู้ฝากยังไม่ประสงค์จะถอนเงินฝาก แต่ฐานะทางการเงินของสหกรณ์ผู้รับฝากเงินมีส่วนขาดแห่งทุน/ถูกนายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิก/อยู่ในระหว่างการชำระบัญชี ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญหลังหักหลักประกันที่ประเมินราคาโดยทางราชการ (ถ้ามี) ให้เพียงพอต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

ทั้งนี้ ให้เปิดเผยรายละเอียดข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินภายใต้หัวข้อเงินฝากสหกรณ์อื่น โดยเปิดเผยรายละเอียดข้อมูลงบการเงินปีล่าสุดของสหกรณ์ผู้รับฝาก ซึ่งผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นต่องบการเงินแล้ว